

POLIGRAFIA I PAPIER

**RYNEK KSIĄŻKI
W POLSCE**

2015

**Bernard Józwiak
Tomasz Graczyk**

Patronat medialny

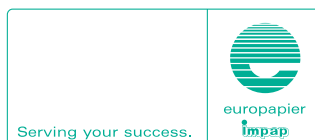
gazeta
WYBORCZA . PL

ISBN 978-83-63879-55-6

9 788363 879556

Europapier-Impap
najlepsze media do druku i reklamy

**RYNEK KSIĄŻKI
W POLSCE**

2015

**P O L I G R A F I A
I P A P I E R**

**RYNEK KSIĄŻKI
W POLSCE**

2015

P O L I G R A F I A

I P A P I E R

Bernard Józwiak

Tomasz Graczyk

współpraca

Piotr Dobrołęcki, Ewa Tenderenda-Ożóg

appendix Stefan Jakucewicz

© Copyright by Łukasz Gołębiowski, Paweł Waszczyk, 2015

© Copyright by Biblioteka Analiz Sp. z o.o., 2015

Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie lub reprodukcja jakiegokolwiek fragmentu tej książki wymaga pisemnej zgody wydawcy.

Redakcja: Łukasz Gołębiowski

Korekta: Joanna Ożóg

Projekt okładki: Grzegorz Zychowicz | Tatsu

Opracowanie graficzne: Grzegorz Zychowicz | Tatsu

Łamanie: TYPO 2

Druk i oprawa: OZGraf Olsztyńskie Zakłady Graficzne

Wydrukowano na papierze Speed-E **INTERNATIONAL** **PAPER**

ISBN 978-83-63879-55-6

Wydanie I

Warszawa 2015

Tom LXXVIII w serii „Raporty”

Biblioteka Analiz

Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

00-048 Warszawa

ul. Mazowiecka 6/8 pok. 416

tel./fax (+48 22) 828 36 31

www.biblioteka-analiz.pl

Firma jest członkiem Polskiej Izby Książki

Spis treści

POLIGRAFIA I PAPIER

CZĘŚĆ TRZECIA

POLIGRAFIA (*Bernard Józwiak*) 7

Wstęp 9

Rozdział pierwszy

Poligrafia w Polsce 11

Rozdział drugi

Analiza drukarni dzielowych 41

Rozdział trzeci

Ranking drukarni „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI”
(*Ewa Tenderenda-Ożóg*) 57

Rozdział czwarty

Drukarnie dzielowe w Polsce 67

Rozdział piąty

**Producenci i dystrybutorzy maszyn i materiałów
poligraficznych** 89

CZĘŚĆ CZWARTA

PAPIER (*Tomasz Graczyk*) 101

Rozdział pierwszy

Celuloza 103

Rozdział drugi

Makulatura 115

Rozdział trzeci

Papier gazetowy 121

Rozdział czwarty

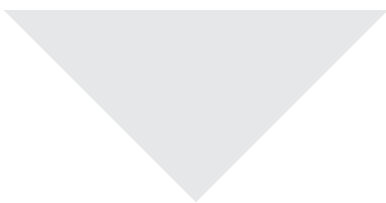
Papiery drzewne 129

Rozdział piąty Papiery bezdrzewne	137
Rozdział szósty Papiery powlekane	145
Rozdział siódmy Papiery specjalne	153
Rozdział ósmy Rynek amerykański	161
Rozdział dziewiąty Rynek chiński	169
Rozdział dziesiąty Rynek europejski	177
Rozdział jedenasty Rynek rosyjski	189
Rozdział dwunasty Rynek polski (<i>Piotr Dobrołęcki</i>)	195
Rozdział trzynasty Polscy producenci papieru	223
Rozdział czternasty Zagraniczni producenci papieru	227
Rozdział piętnasty Dystrybutorzy papieru w Polsce	233
Appendix Papier książkowy (Book Paper) (<i>Stefan Jakucewicz</i>)	241
Wykaz tekstów źródłowych	259
Oferta Biblioteki Analiz	263
Indeks firm omawianych w książce	273

CZĘŚĆ TRZECIA

POLIGRAFIA

Wstęp

Kolejny sierpień i pisanie kolejnego raportu, to przede wszystkim zastanawianie się o czym pisać, co czytelników zainteresuje oraz co zmieniło się od ubiegłego roku. Znacznie łatwiej byłoby, gdyby był odzew w postaci omówień, polemik w prasie branżowej lub tzw. „listów (obecnie e-maili) do redakcji”. Poza nielicznymi wyjątkami (patrz „O rynku książki 2014” – Krzysztof Kaleta) niestety brak tego typu reakcji. Zanika dyskusja, przedstawianie własnych poglądów, antycypowanie przyszłości.

Ale gdzie te swoje zdanie wygłaszać? Czasopisma branżowe (poligraficzne), których jak na niewielkie środowisko jest dużo, zamiast konkurować upodobniły się do siebie. Stały zestaw to: kronika kadrowo-towarzyska, relacje z wystaw i targów, artykuły sponsorowane. W szczątkowej ilości jest informacja techniczna (niestety często przestarzała) i wywiady z okazji (jubileuszu, nowej instalacji itp.).

Zazdroszczę trochę wydawcom, że Targi Książki – szczególnie w Warszawie i Krakowie – są „obudowane” dużą liczbą imprez towarzyszących, konkurujących ze sobą (czasami aż za bardzo). W poligrafii nawet na jedynych Targach w Poznaniu niewiele się dzieje – z relacji autorów różnych prezentacji wynika, że na ostatnich targach publiczność pięcioosobowa to już było „coś”, czasami trzeba było odwoływać wystąpienia.

„Obrodziło” za to w konferencjach, tyle, że często służą one celom wyłącznie komercyjnym, a nie merytorycznej popularyzacji wiedzy. Ale to się już „przejadło” i ostatnio parę konferencji odwołano.

Co na to stowarzyszenia, samorządy branżowe – dzielą się lub milczą.

Czy jest to tylko wrażenie zgrzytliwego dziadka, który uważa, że wszystko co dobre, to już się zdarzyło? Ten świat taki jest, ale równolegle jest inny świat poligraficzny. Jeżdżę po Polsce, rozmawiam z właścicielami drukarni i tam jest świat optymistyczny, dynamiczny, pełen nowych możliwości oraz nowych rozwiązań biznesowych i technicznych. To nieprawda, że poligrafia się kończy, to nieprawda, że wszystko co było w zakresie techniki i technologii poligraficznej zostało wymyślone i wdrożone. Prawdą jest, że w zakresie drukarni dzielowych ten obraz jest mniej optymistyczny, ale

tutaj też zdarzają się perełki. Dotyczy to szczególnie drukarni zajmujących się produkcją książeczek dla dzieci lub działających w dużej mierze na rynkach zagranicznych.

W poligrafii po okresie ogromnych zmian technicznych i technologicznych związanych z informatyzacją, komputeryzacją, cyfryzacją, automatyzacją i jeszcze paroma „...cjami” wydawać się mogło, że nic już nie zostało do zrobienia, co najwyżej obrona przed e-mediami. Nic z tych rzeczy, czeka nanografia, nanomateriały, nowe rozwiązania budowane na zaprzeczeniu dotychczasowym zasadom – np. że w technice drukowania wypukłego wszystkie elementy drukujące muszą być na tym samym poziomie.

Czy to co napisałem, i co będzie w dalszej części raportu, zainteresuje również wydawców (ponad dziesięć lat też byłem wydawcą), mam nadzieję, że tak. Prowadząc szkolenia, pokazuję jak ważna jest znajomość tego, co jest wykonywane przed nami i co po nas. Poligraf powinien znać podstawy związane z materiałami i maszynami (przed) i zasadami procesów wydawniczych (po), wydawca powinien znać podstawy procesów poligraficznych (przed) i organizację dystrybucji (po). Jest to truizm, ale w zasadzie zawsze jest zaskoczenie, że rzeczywiście ta wiedza się przydaje.

Co do inicjatywy dotyczącej porządkowania danych GUS, o której to sprawie pisałem rok temu, to niestety miałem rację, nie wierząc w jej powodzenie. Ciska, ale jakby co, to jestem do dyspozycji.

Tak zwane „podręczniki rządowe” (te drukowane i te e-podręczniki), które obejmują kolejne klasy, już mają wpływ na sytuację wydawnictw i drukarni zajmujących się ich opracowywaniem i produkcją, a będą miały jeszcze większy. W zasadzie idea jest słuszna, a to, że narusza interes wydawnictw i drukarni, chyba nie będzie miało wpływu na dalszą jej realizację (nie należymy do branż walczących o swoje interesy na ulicach). Powtórzę wniosek z roku ubiegłego: „paradoksalnie może przyspieszy to wchodzenie wydawnictw i drukarni na nowe obszary działalności”.

Bernard Józwiak

Rozdział pierwszy

Poligrafia w Polsce

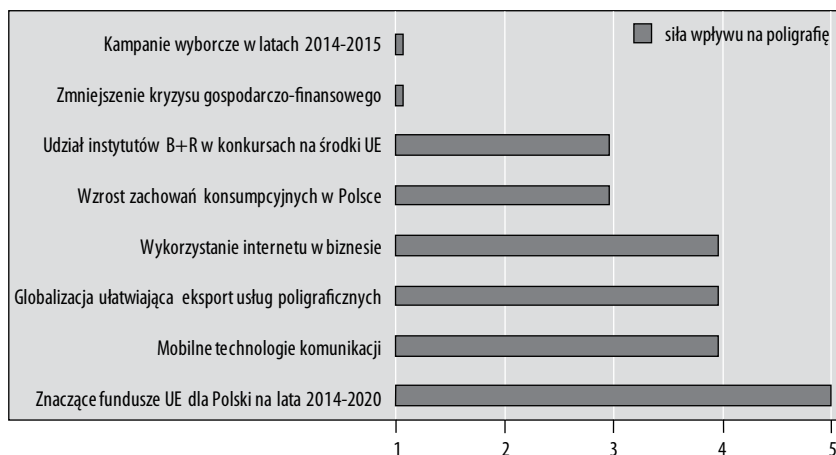
Makrootoczenie poligrafii

Na początek parę informacji, które już były w poprzednich opracowaniach, ale dla przypomnienia i ewentualnych nowych czytelników są powtórzone. Makrootoczenie wpływa na poligrafię pośrednio, rzadko bezpośrednio, ale nie oznacza to, że ten wpływ jest pomijalny lub mały.

Analiza ETOP

Analiza ETOP jest jedną z metod analizy makrootoczenia, wykorzystującą zasady metody SWOT. Diagnozuje się szanse i zagrożenia, przypisując im wartości w przyjętej skali, w niniejszym opracowaniu jest to skala 1 do 5.

Analiza ETOP – szanse

Źródło: opracowanie własne.

- **Kampanie wyborcze w latach 2014-2015**

W 2014 roku były wybory samorządowe oraz do Parlamentu europejskiego, rok 2015 to wybory prezydenckie i parlamentarne. Zapotrzebowanie na

usługi poligraficzne w postaci produkcji ulotek reklamowych, bilbordów i innych materiałów wyborczych było mniejsze niż początkowo sądzono. Główna walka polityczna odbywała się w mediach elektronicznych i „na ulicy” (kontakty kandydatów bezpośrednio z potencjalnymi wyborcami), oczywiście jak zawsze drukarnie drukowały karty do głosowania (jednak w przyszłości może być również głosowanie przez internet). Niemniej wybory oznaczały dodatkowe przychody dla polskiej poligrafii.

- **Zmniejszenie kryzysu gospodarczo-finansowego**

Kryzys gospodarczo-finansowy w państwach UE, a szczególnie w państwach strefy euro, wydawało się, że zmienia się na szansę. Rzeczywiście wskaźniki PKB brutto nieznacznie rosną i szansa na związany z tym rozwój gospodarczy jest (szczególnie w interesujących polską poligrafię Niemczech), ale te wzrosty nie są za duże. Ważniejszym jednak ograniczeniem szansy jest permanentna niepewność, która w każdej chwili może przewrócić obecny stan chwiejnej równowagi – przykładem już w roku 2015 kolejne problemy z zadłużoną Grecją. Nie zniknęły całkowicie problemy gospodarczo-finansowe południa Europy – Hiszpanii, Portugalii, czy Włoch.

- **Udział instytutów B+R w konkursach na środki UE**

Nadzieje na poprawę polskiej gospodarki związane ze zwiększeniem jej innowacyjności poprzez większy udział instytutów B+R w pracach badawczych i ich wdrożeniach za przyczyną funduszy UE na razie pozostaje nadzieją potencjalną. Rok 2014 dla korzystania z funduszy przez przedsiębiorstwa oraz instytuty B+R był stracony. Konkursów jeszcze nie ogłoszono, trwały prace nad ich zasadami. Gorzej, bo 2015 rok wygląda podobnie, pierwsze terminy podawane na początku 2015 roku okazały się nierealne i nawet jeżeli konkursy w końcu ruszą, to wyniki prac badawczych można będzie zacząć wdrażać dopiero w końcu 2016 roku lub w 2017 roku. Niemniej jeżeli już konkursy ruszą, to jest to niewątpliwie znacząca szansa.

- **Wzrost zachowań konsumpcyjnych w Polsce**

Popyt wewnętrzny już ruszył i jest jedną z głównych przyczyn wzrostu PKB w Polsce. Zachowania konsumpcyjne charakteryzują się m.in. coraz większymi oczekiwaniami w stosunku do kupowanych towarów lub usług. Lepsza zawartość wymaga lepszego opakowania, często lepszej informacji drukowanej, a to już jest niewątpliwie korzyść dla poligrafii. Bardziej wyrafinowane opakowania to nie tylko lepsza grafika i lepsza jakość druku, to również dodatkowe funkcje do spełnienia, np. wbudowane w opakowanie czujniki świeżości produktu lub właściwości bakteriobójcze opakowań. Takie nowe możliwości może zapewnić tylko poligrafia nowoczesna, ciągle rozwijająca się i takie szanse przed poligrafią polską się otwierają.

- **Wykorzystanie internetu w biznesie**

Poligrafia już dawno przestała być rzemiosłem, chociaż w dalszym ciągu najczęstszym podmiotem gospodarczym w poligrafii jest firma zatrudniająca do 9 osób. Poligrafia jest biznesem, który wymaga nowoczesnych metod zarządzania, marketingu, prowadzenia procesów produkcyjnych (nawet w małych przedsiębiorstwach) i to m.in. oferuje internet, szczególnie w mobilnych e-mediach. Na razie w poligrafii jest to szansa niewykorzystana, albo wykorzystywana w niewielkim stopniu.

- **Globalizacja ułatwiająca eksport usług poligraficznych**

Ze wszystkich danych statystycznych, ale również z rozmów w branży poligraficznej wynika, że poligrafia utrzymuje nie tylko kierunek, ale i dynamikę sprzedaży usług na eksport. Globalizacja przywoływana często jako synonim niekoniecznie pozytywnych zmian w naszym życiu dla polskiej poligrafii jest dobrodziejstwem w sytuacji nadmiaru mocy produkcyjnych w stosunku do rynku krajowego. Globalizacja w połączeniu ze wszystkimi przywilejami wynikającymi z działania na wspólnym rynku UE umożliwia eksport nawet niewielkim firmom poligraficznym z sektora MSP.

- **Mobilne technologie komunikacji**

Mobilne urządzenia komunikacyjne w połączeniu z internetem dają również poligrafii szansę w konkurencji z e-mediami. Istotnym jest, aby w e-mediach nie upatrywać tylko konkurencji, ale szukać możliwości współdziałania, ich uzupełniania.

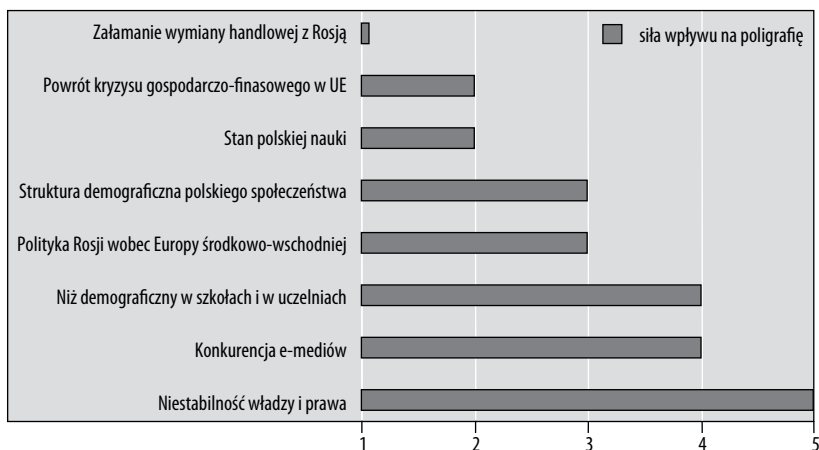
- **Znaczące fundusze UE dla Polski na lata 2014-2020**

Fundusze UE w perspektywie 2014-2020 są już Polsce przyznane, ale jeszcze nierozdysponowane na poszczególne konkursy. Czyli w dalszym ciągu jest to szansa, a nie silny punkt rzeczywistości, w której funkcjonują wydawnictwa i drukarnie. Niestety odnoszę wrażenie, że część drukarni może być pozbawiona tej szansy – w dalszym ciągu jest oczekiwanie, że fundusze te będzie można przeznaczyć na wymianę parku maszynowego, na inwestycje odtworzeniowe. Znane już założenia niektórych konkursów nie przewidują przydzielania środków finansowych na tego typu wydatki, są to środki na działalność innowacyjną, która pozwoli w przyszłości konkurować ze światem, a nie ciągle go doganiać. Oczywiście będą konkursy, w których pojawią się środki finansowe na zakup nowych maszyn, ale ze zwiększonym wkładem własnym lub nawet w całości fundusze zwrotne. Największą szansę na skorzystanie z funduszy będą miały firmy wpisujące się w priorytety krajowe lub regionalne.

Analiza ETOP – zagrożenia

Źródło: opracowanie własne.

- **Załamanie wymiany handlowej z Rosją**

Sytuacja polityczna związana z polityką Rosji wobec Ukrainy, UE i USA w zasadzie od ponad roku się nie zmienia, ale przewidywane zagrożenia dotyczące wymiany handlowej okazały się nie tak groźne jak przewidywano. Rolnictwo polskie znalazło nowe rynki zbytu na swoje produkty, a przemysł również szuka szans z nowymi partnerami w innych częściach świata. Niemniej zagrożenie występuje, bo może nastąpić eskalacja konfliktu i wtedy zmienią się również warunki gospodarcze.

- **Powrót kryzysu gospodarczo-finasowego w UE**

Sytuacja gospodarczo-finasowa w UE weszła w fazę permanentnych kryzysów (może małych kryzysów) i świat gospodarczy już się do tego odpowiednio przygotował. Nawet wydawałoby się realna w pierwszej połowie 2015 roku możliwość opuszczenia przez Grecję strefy euro nie wywołała dużej turbulencji finansowych.

Ale pojawiło się (prawie nagle) nowe zagrożenie płynące z Chin. Mniej dynamiczny rozwój tego kraju ma duży wpływ na gospodarkę całego świata, w tym oczywiście UE.

- **Stan polskiej nauki**

Po perspektywie funduszy UE 2007-2013 nauka polska uzyskała środki na budowę podstawy aparaturowej, szansę tę jedni wykorzystali bardzo dobrze, inni gorzej. Obecnie w dużej mierze od przemysłu, w tym poligraficznego, zależy wykorzystanie polskiej nauki do rozwoju gospodarczego Polski. Wykorzystanie oznacza również rozwój tejże nauki, bo będą prowadzone prace

badawcze. Jeżeli nie będzie zamówień na prace badawczo-rozwojowe z przemysłu, to wiele instytutów może mieć problemy z utrzymaniem się, a uczelnie przy niżu demograficznym też mogą mieć kłopoty (środki na prace naukowe finansowane z budżetu nie każdy otrzyma). W dalszej perspektywie stanowi to zagrożenie dla przemysłu, który nie będzie innowacyjny.

- **Struktura demograficzna polskiego społeczeństwa**

Wszystkie trendy i działania dotyczące demografii mają naturę długookresową. Podejmowane przez rządzących działania prorodzinne przynoszą pewne efekty, ale na ich wpływ na gospodarkę, a więc i poligrafię, trzeba będzie dłużej poczekać. Dodatkowym niebezpiecznym zjawiskiem jest znacząca emigracja szczególnie młodego pokolenia. Dziś jeszcze bezrobocie jest na wysokim poziomie, ale w niedługim czasie pojawi się rynek pracownika, ze wszystkimi konsekwencjami dotyczącymi wysokości wynagrodzeń.

W tej materii w ostatnim okresie pojawiła się jedna niewiadoma, wpływ masowych migracji z Azji i Afryki do Europy. Czy również Polska zyska lub straci na pojawieniu się na rynku (krajowym i unijnym) nowych pracowników?

- **Polityka Rosji wobec Europy środkowo-wschodniej**

Polityka Rosji wobec Europy środkowo-wschodniej nie ulega zmianie, w dalszym ciągu Rosja chce traktować te kraje jako strefę swoich wpływów, ale zmienia się sytuacja tych krajów. Podjęte decyzje, a przede wszystkim podjęte działania NATO (zwłaszcza USA) stwarzają większe bezpieczeństwo w tych krajach, z większym powodzeniem mogą one realizować współpracę międzynarodową. Zagrożenie nie zniknęło, ale uległo zmniejszeniu.

- **Niż demograficzny w szkołach i uczelniach**

Niż demograficzny dotarł już do szkolnictwa poligraficznego średniego i szkół wyższych. Kłopoty z naborem szkół średnich, zamykanie kolejnych klas o profilu poligraficznym, przeniosły się na uczelnie w Warszawie i Łodzi. Przy ogromnej konkurencji innych zawodów kurczy się możliwość kształcenia kadr poligraficznych. Efekty zaczynają być widoczne w drukarniach, pracownicy są przyuczeni w danej firmie, a nie po kształceniu w szkołach poligraficznych – problem jest większy jeżeli w drukarni nie ma komu ich przyuczyć. Jednak prawdziwe problemy mogą zacząć się za parę lat, jak zabraknie wyższej kadry poligraficznej, a w drukarniach będzie potrzebny coraz nowocześniejszy sprzęt i coraz nowocześniejsze zarządzanie produkcją.

- **Konkurencja e-mediów**

Dopóki poligrafia będzie traktowała e-media wyłącznie jako najgroźniejszą konkurencję, dopóty ona rzeczywiście taką będzie. Znalezienie możli-